

- OSNOVNIM ŠOLAM
- OSNOVNIM ŠOLAM S PRILAGOJENIM PROGRAMOM
- ZAVODOM ZA VZGOJO IN IZOBRAŽEVANJE OTROK IN MLADOSTNIKOV S POSEBNIMI POTREBAMI
- SREDNJIM ŠOLAM
- DIJAŠKIM DOMOVOM

Številka: 092-65/2023/169

Datum: 10. 5. 2023

Zadeva: Dan kulture nenasilja in strpnosti – priporočila za izvedbo

Spoštovani ravnatelji, ravnateljice, strokovni delavci in strokovne delavke,

kot smo vas obvestili v začetku tega tedna, bomo petek, 12. 5. 2023, posvetili Dnevu kulture nenasilja in strpnosti. Zavedamo se, da se z omenjeno tematiko vsakodnevno ukvarjate, razvijate bogate prakse in izvajate raznolike aktivnosti, ker pa je dinamika pedagoškega dela pogosto nepredvidljiva, so lahko v podporo tudi rešitve drugih deležnikov. V pomoč pri izvedbi ponujamo nabor možnih iztočnic za izvedbo aktivnosti z učenci in dijaki, ki so jih pripravili strokovni sodelavci Zavoda RS za šolstvo. V zaključku okrožnice objavljamo povezavo do spletne strani, na kateri so zbrana dodatna gradiva ključnih strokovnih deležnikov in jih lahko uporabljate tudi v okviru vaših rednih preventivnih aktivnosti.

Preventivno delovanje na ravni vzgojno-izobraževalnega zavoda

Preventivno delovanje je dokazano edini učinkovit pristop k preprečevanju nasilja. Osredotoča se predvsem na krepitev odnosne kompetence in čustveno socialne pismenosti. Pomembna je sistematična vzgoja za nenasilje ter dosledno odzivanje na nasilno vedenje. Na zmanjšanje nezaželenih oblik vedenja vpliva ustrezno vodenje razreda oz. skupine in dobra poučevalna praksa.

Za učinkovito delovanje je potreben celovit, vsešolski pristop, ki z odgovornostjo poveže vse, ki šolsko skupnost oblikujejo. Šola kot celota pripravi strategijo za vzpostavitev varnega in spodbudnega učnega okolja, ki je nadgradnja vzgojnih načrtov.

Pristope in orodja za zagotavljanje varnega in spodbudnega učnega okolja je Zavod RS za šolstvo razvil v okviru razvojne naloge in so vam na voljo v spletni učilnici Varno in spodbudno učno okolje*, v katero dostopate s ključem »dobrobit«.

Priporočila za strokovne delavce in kolektive

Ljudje se različno odzivamo na težke dogodke. Ob tem doživljamo različna čustva, od strahu in jeze, do občutka nemoči, lahko se zamaje naš občutek varnosti. Odrasli moramo najprej poskrbeti za prepoznavanje lastnih občutij ter uravnavanje lastnega čustvenega odziva, da bomo lahko otrokom in mladostnikom v oporo in zgled ob njihovih stiskah.

* Dostopno na povezavi v zaključku okrožnice.

Pred izvedbo Dneva kulture in nenasilja je priporočljivo, da se znotraj učiteljskih zborov (oz. razrednih učiteljskih zborov, aktivov) pogovorite o lastnem doživljanju in razumevanju nasilnih dogodkov, o možnostih za medsebojno podporo, načinih za premagovanje lastne čustvene stiske. Pogovor se lahko usmeri v prispevek in odgovornost vsakega strokovnega delavca za zagotavljanje varnega okolja. Dogovorite se lahko o delovanju in podpori pri soočanju z nasiljem ter potencialno rizičnimi učenci in dijaki.

Varna šola ne pomeni le odsotnosti nasilja, ampak prostor, v katerem se otroci in mladostniki čutijo sprejeti in varni. Ob empatičnem, sočutnem odzivu odraslih mladi razvijajo sočutje do samega sebe. Občutek, da so videni in slišani pri njih omogoči premik iz stanja vznemirjenosti (zaradi strahu, tesnobe, jeze, razočaranja ...) v stanje pomirjenosti (stik s seboj, občutek varnosti, zadovoljstva ...).

V kolektivih se pogovorite o tem, kako se v vašem vzgojno-izobraževalnem zavodu kaže ničelna toleranca do nasilja, o pomenu prepoznavanja znakov stiske pri učencih in dijakih, doslednega odzivanja na nasilje. Pri tem se lahko oprete na **Protokol ob zaznavi in obravnavi medvrstniškega nasilja v vzgojno-izobraževalnih zavodih*** (2014, dopolnjen 2022) ter **Pravilnik o obravnavi nasilja v družini za vzgojno-izobraževalne zavode*** (Ur. l. RS, št. 104/09). Ponovno lahko osvetlite razlikovanje med konfliktom in nasiljem ter med razvojno pojavnostjo agresije ter nasilnimi dejanji.

Priporočila za pogovore z učenci in dijaki

V kolikor se že niste, se z otroki in mladostniki o nasilnih dogodkih streljanja v šoli pogovorite, če presodite, da odmevajo v njih in jih vznemirjajo. Pogovori o težkih dogodkih so za otroke in mladostnike lahko razbremenilni, vendar morajo biti izvedeni z veliko mero občutljivosti ter prilagojeno otrokovi starosti in potrebam. Pogovor naj bo namenjen izražanju otrokovih čustev, skrbi, vsega, kar ga vznemirja, ne pa opisovanju dogodka. Večkratno premlevanje dogodkov ni smiselno, prav tako se ne spuščamo v raziskovanje vzrokov, predvidevanja in podrobna razčlenjevanja. Otrokom in mladostnikom predvsem prisluhnemo, odzivamo se podporno, sočutno, nevtrarno, izogibamo se moraliziranju, sodbam, vrednotenju itd. Usmerimo jih lahko v preventivno delovanje, npr. kako lahko mi poskrbimo drug za drugega, kako si lahko pomagamo med seboj, kako lahko premagujemo stres in napetost, kam se v stiski lahko obrnemo po pomoč in podobno. Če pri posameznih otrocih in mladostnikih zaznamo večje stiske, skupaj s šolsko svetovalno službo poiščemo ustrezne vire pomoči.

Nabor dejavnosti za opolnomočenje učencev in dijakov

Zagotovo v praksi že izvajate tovrstne aktivnosti, zato naj vam nabor dejavnosti služi kot usmeritev.

Cilji	SAMOZAVEDANJE IN SAMOURAVNAVANJE ČUSTEV		
	1.VIO	2.VIO	3.VIO in SREDNJE ŠOLE
Cilj: Zaznavanje in prepoznavanje lastnega doživljanja in potreb ter vpliva teh na vedenje.	Vaje za prepoznavanje čustev, ubesedenje čustev ...	Vaje za prepoznavanje kompleksnih čustev, ubesedenje čustev ...	Vaje za prepoznavanje kompleksnih čustev, ubesedenje čustev ob avtentičnih zgodbah, lastnih izkušnjah ...
Cilj: Samouravnavanje čustvenega odziva.	Vaje za obvladovanje čustvenega odziva, npr. gibalne vaje, dihalne vaje ob mavrici, stiskanje žogice ...	Vaje čuječnosti, tehnike sproščanja in umirjanja, »minute za pomirjanje/zbranost«, likovna umetnost, gibalne dejavnosti, avtogeni trening ...	Vaje čuječnosti, tehnike sproščanja in umirjanja, »minute za pomirjanje/zbranost«, likovna umetnost, gibalne dejavnosti, avtogeni trening ...

* Dostopno na povezavi v zaključku okrožnice.

* Dostopno na povezavi v zaključku okrožnice.

Cilj: Uravnavanje lastnega vedenja.	Vaje za obvladovanje vedenja, npr. štetje do 10, preusmerjanje pogleda, vaje za ozaveščanje lastnih virov moči ...	Vaje za obvladovanje vedenja, vaje za ozaveščanje lastnih virov moči ...	Vaje za obvladovanje vedenja, vaje za ozaveščanje lastnih virov moči ...
-------------------------------------	--	--	--

	RAZVIJANJE IN NEGOVANJE ODNOSOV (KOMUNIKACIJA, EMPATIJA, SODELOVANJE, POVEZOVANJE)		
	1.VIO	2.VIO	3.VIO in SREDNJE ŠOLE
CILJ: Razvijanje strategij za učinkovito komunikacijo (npr. aktivno poslušanje).	Kratke vaje za razvijanje poslušanja, za zastavljanje vprašanj, za izražanje potreb in želja, za sprejemanje pohvale in kritike ...	Vaje za razvijanje aktivnega poslušanja, za zastavljanje vprašanj, izražanje potreb in želja, podajanje povratne informacije (pohvale in kritike) ...	Vaje za razvijanje aktivnega poslušanja, za zastavljanje odprtih vprašanj, za asertivno izražanje mnenj, potreb in želja, vaje za podajanje in razumevanje konstruktivne povratne informacije ...
CILJ: Prepoznavanje čustev drugih in vživljanje v njihov položaj.	Vaje za vživljanje v doživljanje in položaj drugega (ob zgodbah, igri vlog, slikovnih oporah) ...	Vaje za vživljanje v doživljanje in položaj drugega (ob zgodbah, igri vlog, slikovnih oporah), vaje z vprašanji za razvijanje empatije ...	Vaje za vživljanje v različne situacije (ob avtentičnih, kompleksnih zgodbah), vaje za razumevanje različnih pogledov, stališč ...
CILJ: Razvijanje veščin sodelovanja v skupini in prevzemanja različnih vlog. Učenje strategij za konstruktivno reševanje problemov in konfliktov.	Zabavne vaje sodelovanja, vaje strategij za reševanje preprostih problemov in konfliktnih situacij, težav ...	Zabavne vaje za sodelovanje za doseg skupnega cilja, simulacije reševanja problemov (zgodbe, igre vlog ...), vaje strategij za reševanje konfliktnih situacij, težav, vaje za razvijanje veščin pri posredovanju v konfliktu ...	Vaje sodelovanja za doseg skupnega cilja, simulacije reševanja konfliktov (zgodbe, igre vlog...), reševanja problemov, vaje za razvijanje veščin pri posredovanju v konfliktu ...
CILJ: Opolnomočenje učencev za prepoznavanje in odzivanje na nasilne dogodke (s pozornostjo na spletno nasilje).	Vaje za prepoznavanje nasilja, vaje za razvijanje veščin pri posredovanju v konfliktu (vloga opazovalcev), spoznavanje vrstniške mediacije ...	Vaje za razvijanje občutljivosti do nasilja, za prepoznavanje (spletnega) nasilja, kritično presojanje situacij, učenje posredovanja v konfliktu (vloga opazovalcev), spoznavanje vrstniške mediacije ...	Vaje za razvijanje občutljivosti do nasilja, za prepoznavanje (spletnega) nasilja, kritično presojanje situacij, učenje posredovanja v konfliktu (vloga opazovalcev), spoznavanje vrstniške mediacije ...
CILJI: Razvijanje občutkov zaupanja in pripadnosti.	Vaje za razvijanje zaupanja, pripadnosti skupini, ledotalilci ...	Vaje za razvijanje zaupanja, pripadnosti skupini, ledotalilci ...	Vaje za razvijanje zaupanja, pripadnosti skupini (npr. delo z IKT orodji) ...

Strokovni delavci se lahko opreje tudi na dodatna strokovna gradiva, ki so jih prispevali Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje, Zavod RS za šolstvo, Ministrstvo za zdravje, Nacionalni inštitut za javno zdravje, Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, Policija, UNICEF.

Gradiva so dostopna na spletni strani MVI pod zavihkom Teme in projekti, v rubriki Razvoj in kakovost izobraževanja pod naslovom Prepoznavanje in preprečevanje nasilja v šolah ali na povezavi [Prepoznavanje in preprečevanje nasilja v šolah | GOV.SI](#).

Verjamemo, da bomo skupaj uspešni pri tokratni in vseh nadaljnjih aktivnostih pri zagotavljanju varnosti in kulture nenasilja.

Srečno.

dr. Darjo Felda
Minister za vzgojo in izobraževanje

